

A portrait of Usain Bolt, the Jamaican sprinter, looking directly at the camera. He is wearing a black zip-up hoodie with gold accents on the sleeves and a gold chain with a pendant. The background is a solid, bright yellow. The name 'USAIN BOLT' is written in large, bold, green capital letters across the center of the image.

USAIN BOLT

SALAMAA NOPEAMPI
ELÄMÄNI

★
Johnny
Kniga

USAIN BOLT

SALAMAA NOPEAMPI
ELÄMÄNI

Kirjannut Matt Allen
Suomentanut Jorma-Veikko Sappinen

The logo for 'Johnny Kniga' features a five-pointed star above the word 'Johnny' in a cursive script, with the word 'Kniga' written below it in a similar cursive font.

Originally Published in the English language
by HarperCollins Publishers Ltd. under the title
FASTER THAN LIGHTNING: My autobiography
Usain St. Leo Bolt © 2013

Jacket layout design © HarperCollins Publishers Ltd 2013
Jacket photograph © Hugh Wright

Johnny Kniga Kustannus,
Imprint of Werner Söderström Corporation
PL 314 (Korkeavuorenkatu 37), 00101 Helsinki
www.johnnykniga.fi

ISBN 978-951-0-40282-5

Painettu EU:ssa.

SISÄLLYS

1	Minut lähetettiin tänne juoksemaan	7
2	Mestarin elkeet	13
3	Olin itse pahin viholliseni	30
4	Kun tavallinen kuolevainen vapisee suurella hetkellä, supertähti innostuu	47
5	Elämää nopealla kaistalla	64
6	Mestarin sydän, mieli graniittia	81
7	Hetki, josta ei ole paluuta	104
8	Tuska tai kunnia	123
9	Hetki koittaa	142
10	Ota nyt se mitä haluat	160
11	Voiton ekonomia	176
12	Viesti	193
13	Yhtä epäilyn häivähdyistä saa katua lopun ikäänsä	211
14	Nyt on minun aikani	228
15	Legendaksi	250
16	Raketti Venäjälle... ja kauemmaksikin	263
	Tulosliite	273
	Kiitokset	283

1

MINUT LÄHETETTIIN TÄNNE JUOKSEMAAN

Valtatie 2000, Vineyard Toll, Jamaika
29. huhtikuuta 2009

Voitte uskoa, että puristin rattia kun BMW M3 Coupe kiepahti ympäri kerran, kaksi, kolme kertaa. Katto pompahti märästä tiestä ja auto lensi ojaan. Tuulilasi hajosi, turvatyyny laukesi. **Pam!** Konepelti kirskahti maata vasten ja painui ruttuun.

Kun tulin tolkkuihini, kaikki oli liikkumatonta. Oli kummallisen hiljaista, samanlaista kuin noina ahdistavina jännityksen sekunteina telineissä ennen kuin arvokisajuoksun lähtölaukaus pamahtaa. **Ssshhh!** Hiljaisuuden rikkoi vain ulkona rummuttava sade ja suuntavilkun raksutus. Vilkku oli luultavasti ainoa toimiva osa. Autoni oli romuna ojassa, moottorista pöllysi savua.

Stressaava tilanne voi saada ihmismielessä aikaan outoja juttuja. Tajusin että jokin oli pielessä, mutta meni pari sekuntia ennen kuin minulle valkeni, että olin pää alaspäin ja että vain turvavyö piti minua paikoillaan. Tuntui tosi oudolta, kun etsin vammoja päältaelta, sääristä, jalkateristä. Kipua ei onneksi tunnut, kun testasin varovasti lihaksiani varpaista lähtien.

”Kunnossa ollaan”, ajattelin. ”*Ei hätää...*”

Sitten onnettomuus kertautui mielessäni nopeana välähdyksenä. Jessus, paha juttu. Olin ajellut maaseudulla kahden tytön kanssa, kingstonilaisten ystäväni. Manchester United pelaisi myöhemmin samana päivänä Mestarien liigan semifinaalottelun, ja minulla oli niin kova kiire tv:n ääreen, että kun lähdin kuoppaisille pikkuteille kohti Jamaikan luoteiskulmassa sijaitsevaa Trelawnyn kuntaa, päähäni ei mahtunut muuta kuin pelin aloituspotku. Alkumatkasta otin joitain riskejä. Painoin kaasua toisinaan vähän liian kovaa. Eräällä tiellä oli vastaantuleva henkilöauto lähtenyt ohittamaan kuormuria, ja se ehti omalle kaistalleen vain nipin napin ennen kuin olisi törmännyt meihin.

Vilkaisin pelkääjän paikalla istuvaa tyttöä. Hän oli melkein unessa.

”Miten näillä teillä voi rentoutua?” ihmettelin.

Kun huomasin, että hänen turvavyönsä ei ollut kiinni, tönnäisin hänet hereille.

”Jos meinaat torkkua, pane ainakin vyö kiinni”, sanoin. ”Muuten lennät eteenpäin, jos tulee kova jarrutus.”

Pääsimme pikkuteiltä valtatie 2000:lle Kingstonin länsipuolella. Siellä Jamaikan tiet olivat sileämpiä, ja nautin moottorin vahvasta kehräyksestä ja pyöriin pumppautuvasta energiavirrasta. Odottamatta taivaalla välähti salama. Ukkonen jyrähti. Olimme törmänneet trooppiseen ukonilmaan, ja se oli raju. **Loiskis!** Sadepisarat suorastaan rysähtivät taivaalta ja alkoivat takoa tuulilasia, joten napsautin pyyhkimet päälle, hipaisin jarrua ja tunsin vauhdin hidastuvan vähän. Renkaat sihisivät tielle kertyneessä vesilammikossa.

Sateella vaihdoin usein turvallisuussyistä pienemmälle. Olin saanut Bemarkin eräältä sponsorilta voitettuaani kolme kultaa vuoden 2008 olympialaisissa, ja olin hiljattain käynyt ajokursseilla kuuluisalla Nürburgringillä Saksassa, jotta oppisin käsittelemään auton voimakasta moottoria. Tiesin, että jos

vaihtaisin pienemmälle liukkaalla tiellä, moottorin puristus vähentäisi nopeutta luonnostaan. Mutta jos survoisin jarrua, pyörät lukkiutuisivat ja auto saattaisi lähteä liiraamaan. Vaihdoin nopeasti pienemmälle ja siirsin kytkinjalkani sivuun.

Olin paljain jaloin – oli mukavinta ajaa niin – ja luistonestonappula oli jalkani vieressä. Muutama päivä sitten oli sattunut hassu juttu: kun olin vaihtanut asentoa istuimella, olin vahingossa tönäissyt nappulaa ja renkaat olivat menettäneet hieman pitoaan asvaltilla. Kun tällä kertaa keskityin sateeseen ja tiehen edessäpäin, tein saman virheen ja itsekään tajuamatta tönäisin luistoneston pois päältä. Niin minä ainakin luulen, sillä seuraavaksi tapahtui erikoinen onnettomuus, joka melkein teki minusta selvää kertaheitolla.

Tunsin että auto värisi hiukan. Runko tuntui vapisevan sadankolmenkymppin tuntinopeudessa.

”Hmm, eipä tunnu hyvältä”, ajattelin.

Vilkaisin nopeusmittaria. *Ei hidastu tarpeeksi nopeasti.*

128...

127...

125...

Adrenaliinia tulvahti elimistööni kuin jotain pahaa olisi tapahtumaisillaan. Äskeinen vaimea tärinä oli ollut merkki siitä, että ajoneuvoni oli poissa hallinnasta. En enää ajanut autoa. Hiihdin vesisuksilla.

122...

120...

118...

Äkkiä nyt!

Vastaan syöksyi kuorma-auto, ja sen renkaista lensi vettä kuin kymmenestä puhjenneesta paloletkusta. Kuormuri ajoi kovaa, ja kun sen lava oli mennyt ohi, takana imussa tuli henkilöauto. **Pam!** Seuraavassa hetkessä autoni perä heilahti sivulle

ja luisuin hallitsemattomasti asvaltilla kuin kiekko jäällä. En voinut tehdä paskan vertaa. Tunsin ruumiini luiskahtavan istuimella, kun g-voima kiskoi minua sivulle. Tyttö oli herännyt vieressäni. Hänen silmänsä olivat ammollaan, ja hän ulvoi suoraan huutoa.

Iiiiiik!

Autoni viuhahti kaistalta toiselle ja näin, että tien reuna tuli kovaa vastaan. Ei ole viileetä katsella, kun tie häipyä alta ja oja syöksyy kohti. Tajusin tarkalleen, mihin tässä päädyttäisiin. Painoin toisen kämmeneni kattoa vasten törmäyksen varalta, tappelin toisella kädellä ohjauspyörää vastaan ja yritin epätoivoisesti saada auton hallintaan.

Se tulee, se tulee... Luoja, tässäkö tämä nyt oli?

Pelkäsin kuollakseni, että auto pomppaa ilmaan ja alkaa kieriä sivuttain.

”Älä mene nurin”, ajattelin. ”Ole kiltti äläkä mene nurin.”

Auto meni nurin.

Maaailma kääntyi ylösalaisin. Tunsin itseni verkkareiksi pesukoneen rummussa, pyörin yhä ympäri. Tuulilasin ohi suhahatti puita, taivasta ja tietä. *Puita, taivasta, tietä. Puita, taivasta, tietä...* Iskeydyimme ojaan **räiskis!** Kaikki nytkähti eteenpäin, ja äkkiä olin ylösalaisin. Turvatyynyt laukesivat, auton sisällä ropisi kaikenlaista rojua – avaimia, irtokolikoita, kännyköitä – ja sitten laskeutui merkillinen hiljaisuus, aavemainen tyyneys, missä mikään ei liikkunut lukuun ottamatta vilkun merkkivaaloa ja hakkaavia sadepisaroita ulkona.

Olin elossa. Olimme kaikki, täpärästi.

”Yhtenä kappaleena ollaan”, ajattelin kun avasin oven kovalla työnnöllä.

Olimme elossa, mutta vain Luoja tiesi, miten ja miksi.

× × ×

Toisinaan kuulee puheita läheltä piti -tilanteista ja tapauksista, joissa hengenmeno on ollut hiuskarvan varassa, ja siitä, että ne muuttavat ihmisen ajatusmaailmaa ikiajoiksi. Minun rysähdykseni valtatie 2000:lla oli sellainen tapaus, enkä pystynyt onnettomuuden jälkeen suhtautumaan elämään niin kuin ennen. Olimme jääneet eloon. Mutta miten? Olisi pitänyt olla mahdollista pystyä ryömimään pois romusta, varsinkin koska auto oli kierähtänyt ympäri kolme kertaa.

Kaikkihan sen tiesivät, että nopeus on minun juttuni, mutta en ollut odottanut, että vauhti ja hevosvoimat voisivat lopettaa loruni niin lyhyeen. Tunteina rysähdyksen jälkeen koin kaikki samat tunteet, joita auto-onnettomuudesta hengissä selvinneet onnekkaat kuskit yleensä kokevat. Tunsin syyllisyyttä ystäväieni vuoksi, sillä he olivat saaneet kolhuja, mustelmia ja revähdyksiä. Podin stressiä, puistatuksia, sillä kelatesani onnettomuutta yhä uudelleen tajusin, että olin huijannut kuolemaa. Olin ajanut kovaa, menettänyt auton hallinnan, ja olin kiepahdellut ja tömähdellyt tien poikki ojaan 110 kilometrin tuntinopeudella.

Totuus oli, että minun olisi pitänyt kuolla, ilmiömäisen urheilijan menehtyä uransa kukoistuksessa. Maailma olisi saanut luettavakseen hirveän otsikon:

MAAILMAN NOPEIN MIES SAANUT SURMANSA!

Olympialaisten kultamitalisti ja 100 ja 200 metrin sekä 4 × 100 metrin viestin maailmanennätyksen haltija eli nopeasti ja kuoli nuorena!

Eloonjäämiseni oli ihme. Olin myös täysin kunnossa, ei jälkeä eikä nirhaumaakaan koko ruumiissani. No jaa, lukuun ottamatta joitain pistohaavoja. Olin romusta kömpiessäni saanut paljaisiin jalkoihini useita haavoja pensaiden pitkistä piikeistä, ja

ne olivat aika syviä. Mutta nuo vammat tuntuivat mitättömiltä verrattuna siihen, mitä olisi voinut tapahtua.

”*Johan on kumma*”, ajattelin, kun minua myöhemmin samana päivänä kyydittiin sairaalasta kotiin. Minulla ei ollut kumuakaan – miten se oli mahdollista?

Pari viikkoa myöhemmin, kun tapauksen hirveys todella valkeni katsellessani netistä kuvia autoni romusta, minussa tapahtui jotain. *Jotain suurta*. Tajusin, että joku henkeni oli pelastanut, enkä suinkaan tarkoita turvatyynyn tai turvavöiden suunnittelijaa. Minut oli pitänyt elossa korkeampi voima. Yksi ja ainoa. Kaikkivaltias Jumala.

Käsitin onnettomuuden viestiksi ylhäältä, merkiksi siitä, että minut oli valittu tulemaan maailman nopeimmaksi ihmiseksi. Teoriani mukaan Jumala halusi minun olevan terve ja hyvässä kunnossa, jotta voisin kulkea polkua, jonka Hän oli minulle viitoittanut vuosia sitten, kun juoksentelin lapsena Jamaikan viidakossa. Olin aina uskonut, että kaikille tapahtumille on syynsä, sillä äitini uskoi Jumalaan. Kun ikävuosia oli karttunut, tuo usko oli käynyt minulle entistä tärkeämmäksi, ja siksi onnettomuus oli mielestäni viesti, varoitus. Merkki, joka vilkkui suurin neonkirjaimin.

”Kuule, Bolt!” siinä sanottiin. ”Olen antanut sinulle erityisen lahjakkuuden, kun on ne maailmanennätykset ja silleen, ja aion katsoa perääsi. Mutta tästä lähtien sinun pitää suhtautua lahjaasi vakavasti. Aja varovasti. Hillitse itsesi.”

Arvatkaa mitä. Se oli hyvin sanottu: yläkerran Isäntä oli antanut minulle lahjan, ja nyt oli minun asiani ottaa siitä kaikki irti. Silmäni olivat avautuneet, Jumala oli puolellani, ja Hän oli lähettänyt minut tähän maailmaan juoksemaan – *nopeammin kuin kukaan muu urheilija ikinä*.

Oli aika siistiä saada kuulla se.

2

MESTARIN ELKEET

Elän suuria arvokilpailuja varten, niissä minä herään eloon.

Sytyen tavallisissakin kilpailuissa, janoan voittoa, koska olen niin helkkarin kilpailuhenkinen, mutta todellista hinkua ja intohimoa ei ole, ei täysillä. En ole henkisesti yhtä tarkka ja päättäväinen kuin arvokilpailuissa. Minulta puuttuu se viimeinen särmä, jota tarvitsen kultamitaliin olympialaisissa tai maailmanennätyksen tekemiseen. Psykologiselta kannalta olen aika lailla normaalitilassa.

Mutta antakaa minulle iso näyttämö, kamppailu, haaste, niin jotain tapahtuu: *muutun todelliseksi*. Pituuteni kasvaa parilla sentillä, liikun sekunnin murto-osaa nopeammin. Voittaakseni juoksun varmaan antaisin vaikka parin lihassäikeen katketa. Jos eteeni asetetaan korkea este, ehkä olympiavoitto tai aggressiivinen kilpakumppani, kuten jamaikalainen Yohan Blake, lisäään kierroksia – voitonnälkäni herää.

Ensimmäisen suuren haasteeni näyttämö oli Waldensian alakoulu, joka sijaitti Trelawnyn kunnan Sherwood Contentin kylässä. Olin kahdeksan, hontelo pikkupoika, jolla oli liikaa

energiaa, ja olin kaiken aikaa etsimässä jännitystä elämään. Hassu juttu, että vaikka juoksentelin paljon, mahdollisuuteni kilpailuissa tulivat esiin vasta kun opettajani Devere Nugent sattui ne huomaamaan. Hän oli pastori ja koulun urheilufriikki. Olin jo silloin vikkellä jaloistani ja rakastin krikettiä, mutta mieleeni ei juolahtanutkaan, että voisin hyötyä nopeudestani muuten kuin syöttäjänä.

Eräänä päivänä meillä oli koulun kentällä parin pelivuoron krikettimatsi, ja Nugent veti minut sivummalle. Urheilupäivä oli tulossa, ja hän kysyi, aioinko ottaa osaa sadalle metrille.

Kohautin olkapäitäni. ”Ehkä”, sanoin.

Jamaikalla kaikki pelasivat jotain tai juoksivat kilpaa ensimmäiseltä luokalta saakka, mutta en siihen aikaan ollut koulun nopein oppilas. Waldensiassa oli poika nimeltä Ricardo Geddes, joka oli minua nopeampi lyhyissä pyrähdyksissä. Juoksimme huvin vuoksi kilpaa kaduilla tai kentällä, ja vaikka kilpailuissa ei ollut mitään panosta, suhtauduin joka ikiseen vakavasti kilpailuviettini viettelemänä. Aina kun Ricardo voitti minut, suutuin tai aloin itkeä.

”En kestä tätä!” voihtaisin usein, kun hän katkaisi leikisti maalinauhan ennen minua.

Suurin ongelmani oli jo silloin, että en tuntunut pääsevän pikamatkalla liikkeelle tarpeeksi äkkiä. Kyyrystä nousemiseen meni minulla iät ja ajat. Vaikka olin liian nuori ymmärtääkseni kilpajuoksun tekniikkaa, ymmärsin, että pituuteni oli minulle suuri haitta. Minulta meni kauemmin nousta kuvitteellisista telineistä kuin lyhyemmällä pojalla. Jos juoksimme pidempää matkaa, kuten 150:tä metriä, sain aina vauhtiin päästyäni Ricardon kiinni, mutta tiesin, että sadalla metrillä minulla ei ole mitään jakoa.

Opettaja Nugent oli eri mieltä.

”Voisit olla pikajuoksija”, hän sanoi.

En ymmärtänyt, vaan levittelin vain käsiäni.

”Kun otat vauhtia syöttöön kriketissä, siinä on meininkiä”, hän sanoi. ”Olet nopea, todella nopea.”

En ollut vakuuttunut. Ellei kilpailujani Ricardon kanssa otettu lukuun, yleisurheilu ei ollut siihen asti kiinnostanut minua. Isäni Wellesley oli krikettihullu, samoin kaikki kaverini. Emme tietysti muusta puhuneetkaan. Kukaan ei koskaan jutellut koulussa 100 metrin juoksusta tai pituushypystä, vaikka olin huomannut, että Trelawnyn vanhemman väen piirissä niihin oli intohimoa. Sain tarpeeksi iloa irti krikettihilan palikoiden pudottamisesta. Juoksunopeus oli vain kätevä työkalu lyöjien polttamiseksi, siinä missä pituuteni ja voimanikin.

Nyt Nugent rupesi ovelaksi. Hän lahjoi minut ruoalla.

”Bolt, jos voitat Ricardon urheilupäivänä, ostan sinulle lounasrasian”, hän sanoi, sillä hän tiesi, että oikea tie pikkupojan sydämeen kulkee vatsan kautta.

Vau, pelissä alkoi olla panosta! Kaupassa myytävä lounasrasia oli kova juttu, täynnä mehevää, tulisesti marinoitua kanaa, paistettua bataattia, riisiä ja herneitä. Nyt minulla oli kannustin, palkinto. Ajatus palkinnosta innosti minua kovasti, samoin suureen kilpailuun osallistumisen jännitys. Olin ensimmäistä kertaa herännyt eloon supertähtien kohtaamisen aattona. Waldensian alakoulun kaksi ykköstähteä asettuisivat samalle viivalle, eikä mikään voisi estää minua voittamasta.

”No, okei, opettaja Nugent”, sanoin. ”Sitten minä varmaan...”

Urheilupäivä koitti. Koulun juoksurata oli kuoppainen nurmisiukale, johon oli poltettu mustat viivat bensalla. Waldensia oli tyyppillinen jamaikalainen maalaisalakoulu: matalia, yksikerroksisia rakennuksia rivissä mäennyppylällä trooppisen metsäaukion keskellä. Tonttia ympäröivät kookospalmut ja villipensaat. Luokkahuoneiden katot olivat aaltopeltiä, ja niiden seinät oli maalattu kirkailla väreillä: pinkkiä, sinistä ja

keltaista. Urheilukentällä oli maalitolppia ja krikettikenttä, ja juoksurata päättyi johonkin hökkeliin. Kilpailupäivänä minusta näytti kuin koko koulu olisi kerääntynyt radan reunoille kannustamaan.

Sydämeni hakkasi ja pää vakuutti, että tämä tapahtuma on yhtä suuri kuin jokin olympiafinaali. Ja kun Nugent huusi **Hep!**, tapahtui jotain hullua. Nousin nopeasti kyyrystä ja lähdin painelemaan rataa pitkin. Menoa siivitti kiihko siitä, että taistelin ensimmäistä kertaa mestaruudesta. Alkuun kuulin Ricardon äänet takaani. Hän puuskutti ankarasti, mutta en nähnyt häntä silmänurkastani, ja katukilpailujemme perusteella tiesin, että se oli hyvä merkki. Kun lisää metrejä vilisi ohi, en enää edes kuullut häntä, mikä oli vielä parempi uutinen. Pidemmät askeleni olivat vieneet minut turvalliseen johtoon, ja sadan metrin matkalla ehdin juosta näkymättömiin. Ricardoa ei ollut mailla eikä halmeilla. Kun katkaisin maalinauhan, olin jo kilometrien päässä, ja homma oli siinä. Olin voittanut ensimmäisen suuren kilpailuni.

Pam! Voittaminen oli kuin räjähdys, ryöpsähdys. Iloa, vapautta, hauskuutta – kaikkea tulvi minuun yhdellä kertaa. Maaliviivan ylittäminen ensimmäisenä tuntui upealta, erityisesti niinkin suuressa tapahtumassa kuin koulun urheilupäivänä, ja tempu teki minusta Waldensian nopeimman oppilaan. Kovan kilpailun kiihko oli ensimmäistä kertaa saanut minut kasvaamaan. Maailmanennätykset ja kultamitalit olivat vielä kaukana, mutta kilpailu Ricardoa vastaan oli antanut minulle sysäyksen kohti tositoimia yleisurheilussa. Olin mestari, ja kun kaaduin maahan radan päässä, eräs asia oli minulle selvä: tuntui tosi hyvältä olla ykkönen.

× × ×

Kotona on eräs vanha valokuva, joka naurattaa minua joka kerta kun sen näen. Siinä olen minä lapsena. Olen ehkä seitsemänvuotias ja seison kadulla äitini Jenniferin vieressä. Jo siihen aikaan ulotuin äitiä melkein olkapään tasalle. Näytän tyylikkäältä piukoissa mustissa farkuissa ja punaisessa t-paidassa. Puristan lujasti äidin kättä, olen painautunut tiiviisti hänen kylkeensä ja ilmeeni sanoo: ”Jos meinaatte päästä minun kimppuuni, joudutte selviytymään ensin äidistä.” Se oli onnellista aikaa, onnellinen olotila.

Olin silloin äidin poika, olen vieläkin, enkä nykyään itke muulloin kuin jos jokin surettaa äitiä. On ikävää nähdä hänet pahoilla mielin. Minä ja isä olimme läheisiä, rakastin häntä syvästi, mutta äidillä ja minulla oli erikoisside, luultavasti siksi, että olin hänen ainoa lapsensa ja hän hemmotteli minut piloille.

Koti sijaitsi pienessä Coxeathin kylässä lähellä Waldensian alakoulua ja Sherwood Contentia, ja voi veljet, että siellä oli kaunista: kylä rehevän metsän ja villipensaiden keskellä. Siellä ei asunut kauheasti väkeä, talo taikka pari muutaman sadan metrin välein, ja meidän talomme oli isän vuokraama koruton, yksikerroksinen rakennus. Elämänmeno oli hidasta, todella hidasta. Autoja ei mennyt ohi juuri koskaan, tie oli aina autio. Lähimmäksi liikenneuhkaa Coxeathissa tultiin, kun kaveri vilkutti kadulta.

Koko seudun syrjäisyyttä kuvaa hyvin se, että tuota Cockpit Countryksi nimitettyä seutua olivat aikoinaan pitäneet puolustuspesäkkeenään maronit, karanneet länsi-intialaiset orjat, jotka olivat asettuneet sinne 1700-luvulla. Siirtomaa-aikoina he käyttivät seutua tukikohtana ja hyökkäilivät englantilaisten linnakkeita vastaan. Ellei heidän elämänsä olisi ollut niin väkivaltaista, Coxeath ja Sherwood Content olisivat olleet autuaallisia asuinpaikkoja. Sää oli aina kaunis, auringonpaiste kuumaa, ja silloinkin kun taivas kävi hieman harmahavaksi, oli

rauhaisaa. Muistan että sanoimme sadetta ”nestemäiseksi auringonpaisteeksi”.

Ilmastosta huolimatta turisteja osui paikalle harvoin, ja kaikki matkailuoppaita lukevat olisivat nähneet samanlaisia kulkuohjeita: ”Tuota noin, sinne ette pääse kuin autolla, ja ajomatka on aika karmea. Tie on täynnä kuoppia ja mutkittelee tuuhean kasvillisuuden keskellä. Toisella puolella virtaa vuolas joki, toisella tien päälle kaartuu metsä ja viidakko, ja koska tahansa eteen saattaa juosta hulluja kanoja, joten varokaa nahkaanne. Noin puolen tunnin ajomatkan päässä on Coxearth, laaksossa sijaitseva pieni kylä...” Matka on kuitenkin ajamisen arvoinen. Se paikka on minun paratiisini.

Ei ole mikään yllätys, että minusta tuli olympialegenda paljolti siltä pohjalta, jonka elämäntapani pikkupoikana antoi. Seikkailuja oli joka puolella, kotonakin, ja siitä hetkestä kun opin kävelemään, aloin panna paikkoja hajalle, sillä olin kaikkien aikojen yliviikkain lapsi. Tosin sitä ei olisi kukaan osannut kuvitellakaan kun synnyin, sillä olin *iso* – painoin 4,3 kiloa. Olin niin painava, että isä on kertonut erään hoitajan vitsailleen siitä syntymäni jälkeen.

”Kappas, tämä lapsi näyttää siltä kuin olisi talsinut maanpäällä jo kauan”, hoitaja oli sanonut nostaessaan minua.

Fyysinen koko oli ensimmäinen lahja Häneltä yläkerrasta, toinen oli pysäyttämätön tarmo. Olin nopea siitä hetkestä kun synnyin. En lakannut liikkumasta, ja sen jälkeen kun opin konttaamaan, halusin vain tutkia ympäristöä. Mikään sohva ei ollut turvassa, yksikään kaappi ei ulottumattomissa, ja kodin parhaista huonekaluista tuli kiipeilytelineitä. En suostunut istumaan hiljaa, en pystynyt seisomaan sekuntia pidempään yhdessä paikassa. Aina piti olla tekemässä jotakin, kiipeämässä milloin mihinkin, ja intoa oli kerta kaikkiaan liikaa vanhempien käsiteltäväksi. Jossain vaiheessa, luultavasti sen jälkeen kun olin

kolauttanut pääni tai törmännyt oveen sadannen kerran, heivät minut lääkäriin ja kysyivät, mikä minua oikein vaivaa.

”Poika ei lakkaa liikkumasta”, isä manasi. ”Energiaa on liikaa! Jotain vikaa siinä varmaan on.”

Lääkäri sanoi heille, että vaivani on ylivilkkaus ja että sille ei mahda mitään. Kyllä poika siitä kasvaa eroon, hän sanoi. Mutta rankkaa se luultavasti vanhemmilleni oli, suorastaan väsyttävää, eikä kukaan ymmärtänyt, mistä olin sen hullun tarmoni saanut. Sen enempää äiti kuin isäkään ei ollut nuorempana urheillut. Tottahan he olivat juosseet kilpaa koulussa, mutta eivät sillä tasolla kuin minä sitten myöhemmin, ja ainoa kerta kun näin jommankumman heistä ravaamassa oli se, kun äiti jahtasi pitkin katua jotain metsäkanan tapaista, kun se oli hyökännyt keittiöön. Lintu oli siepannut kalan, joka oli ollut määrä heittää ruokapataan. *Viuuh!* Kuin olisi katsellut 200 ja 400 metrin olympiavoittaja Michael Johnsonia kiitämässä pitkin rataa. Äiti jahtasi lintua, kunnes se pudotti kalan ja juoksi metsään, koska sillä oli omat höyhenet vaarassa. Olen leukaillut, että sain ruumiinrakenteeni isältä (hän on yli metri kahdeksankymmentä senttiä pitkä ja yhtä tikunlaiha kuin minä), mutta äidiltä olen saanut kaiken tarpeellisen lahjakkuuden.

Trelawnyn elämänmeno sopi äidille ja isälle. He olivat maalaisia, eikä heillä ollut tarvetta asua missään vilkkaassa paikassa, kuten Kingstonissa, mutta töitä he tekivät kovasti. He eivät koskaan huilanneet, eivät hetkeäkään. Ajatellaan vaikka isää, joka oli päällikkönä sikäläisessä kahviihtiossa. Windsorin alueella monen kilometrin päässä Coxethista etelään tuotettiin paljon kahvipapua, ja isän tehtävänä oli varmistaa, että sitä meni Jamaikan kaikille suurille tehtaille. Hän nousi joka päivä aikaisin ja matkusteli paikkakunnalta toiselle. Useimpina iltoina hän tuli kotiin myöhään. Joskus pienenä, kun menin nukkumaan illalla ennen kuutta tai seitsemää, en nähnyt isää moneen

päivään, sillä hän oli aina töissä, töissä, töissä. Kun hän tuli kotiin, olin jo unten mailla.

Äidillä oli samanlainen työmoraali. Hän oli ompelija, ja talo oli täynnä kankaita, neuloja ja lankoja. Naapurit tulivat meillemme, kun vaatteita piti korjata, ja äiti ompeli kaiken aikaa, pujotti lankaa neulansilmään tai kiinnitti nappeja – silloin kun ei ollut syöttämässä minua tai kiskomassa minua alas ikkunaverhoista. Kun olin vähän isompi, jouduin auttamaan äitiä, ja pian osasin päärmätä, ommella ja kiinnittää kankaita toisiinsa. Jos minulta nykyään repeää paita, osaan toimia oikein*, joskin pyydän edelleen äitiä hoitamaan jutun, sillä hän on aina ollut tavaroiden korjaaja. Jos hän vain tiesi, miten jokin laite toimii, kuten sähkösilitysrauta, hän osasi korjata sen, jos se meni hajalle. Siinä taitaa olla yksi syy, miksi minusta tuli lapsena niin huoleton. Äiti osasi aina korjata, jos särjin jotain kotona.

Minulla ei ollut koskaan nälkä Coxeahissa, sillä se oli maalaiskylä, ja söimme kaikkea mitä seudulla kasvoi, ja sitä kasvoi paljon. Oli jamssia, banaaneja, kookaa, kookospähkinöitä, marjoja, sokeriruokoa, mangoja, appelsiineja ja guavia. Kaikkea kasvoi takapihalla tai sen lähellä, eikä äidin tarvinnut koskaan ostaa hedelmiä tai vihanneksia kaupasta. Jokin kasvukausi oli joka hetki meneillään, joten sain syödä milloin halusin. Banaaneja riippui puista, sen kuin vähän kurkotti ja napsi irti. Vaikka taskussa ei ollut lanttiakaan, kun maha alkoi kurista, ei hätiä, etsin vain puun ja poimin hedelmiä. Itsekään sitä ymmärtämättä noudatin niin terveellistä ruokavaliota, että kehoni oli tupaten täynnä voimaa ja hyvyyttä.

Siitä se treenaaminen alkoi.

Coxeathin pensaikot olivat luonnollisia leikkipaikkoja. Jos vain astui ulos ovesta, heti löytyi jotain fyysistä tekemistä. Aina

* Älä nyt pelleille, äijä: sinähän ostat uuden paidan. Ihme hölmöilyä.

oli joku kenen kanssa leikkiä, aina joku kenen kanssa juosta, ja aina oli jotain, mihin voi kiivetä. Metsä tarjosi harjoitusohjelman, joka sopi kenelle tahansa pikajuoksijaksi haluavalle, sillä siellä oli aukioita leikkipaikoiksi ja kaatuneiden kookospalmujen muodostamia taisteluratoja. Ei puhuttakaan, että olisi istuttu päivät pitkät pelaamassa tietokonepelejä, kuten jotkut lapset nykyään. Minusta oli hienoa olla ulkona, viilettää sinne tänne, tutkia paikkoja ja juosta paljain jaloin niin kovaa kuin pystyin.

Ulkopuolisesta nuo metsät olisivat saattaneet näyttää hurjilta ja arveluttavilta, mutta ne olivat turvallisia kasvupaikkoja. Rikollisuutta ei esiintynyt eikä sokeriruokojen keskellä lymynnyt mitään vaarallista. Olihan siellä toki paikallisia, keltaisia jamaikanboakäärmeitä, ja vaikka sellainen on vaaraton tunkeilija, ihmiset aina sekosivat, kun käärme luikerteli sisään. Kuulin kerran tyyppistä, joka kävi boan kimppuun macheten kanssa ja heitti kuolleen käärmeen kadulle. Varmistaakseen, että se oli sataprosenttisesti kuollut, hän ajoi autollaan raadon lättänäksi ja vielä syytti sen tuleenkin. Siinä oli tuholaiсторjuntaa Trelawnyn malliin.

Juoksin kaikkialla, enkä muuta halunnut kuin temmeltää ja urheilla. Kun olin jo vähän isompi, viiden tai kuuden, rakastuin krikettiin, ja pelasin kun minut vain päästettiin kadulle. Jokaisen tilaisuuden tullen olin lyömässä tai syöttämässä. Enimmäkseen minä ja kaverini käytimme kriketissä tennispalloja, mutta jos löimme pallon hukkaan metsään tai läheiseen lehmihakaan, tein varapallon kuminauhoista tai vanhoista naruista. Sen jälkeen saatoimme tuntikausia syötellä ja heitellä omatekoisia palloja. Krikettihilojen tekemisessä olin vielä luovempi: kiipesin banaanipuuhun, repäisin irti ison kuorenpalan, veistin siihen kolme hilakeppiä ja muotoilin alaosaa, kunnes se oli tasainen. Niin se pysyi pystyssä maassa. Hätätilassa saatoimme käyttää kunnollisen hilan korvikkeena jopa kivikasaa tai leikeltä laatikkoa.

Koko ajan ei kuitenkaan ollut hauskaa. Kotitöitä piti tehdä pienenäkin, ja voi veljet, että joskus sai raataa! Isää pelotti, että minulle ei kehkeytyisi samanlaista työmoraalia kuin hänellä oli ollut pienenä, joten kun olin kasvanut tarpeeksi, hän käski minun tehdä kevyitä kotihommia, kuten lakaista. Enimmäkseen tein töitä oikein mielelläni, mutta jos joskus karkasin, isä alkoi valittaa.

”On siinä laiska poika”, hän sanoi kerran toisensa jälkeen. ”Jotain hommaa on tehtävä.”

Kun kasvoin lisää ja vahvistuin, jouduin raskaampiin töihin kotona, ja niitä minä inhosin. Meillä ei siihen aikaan ollut vesijohtoa, ja siksi minun tehtäväkseni tuli kantaa vettä ämpäreillä läheisestä purosta pihaan, missä pidettiin vesivarastoa neljässä tynnyrissä. Jos isä oli kotona, minun piti täyttää tynnyrit kerran viikossa, mikä oli huono juttu, sillä jokaiseen tynnyriin mahtui 12 ämpärillistä ja jouduin kulkemaan purolle ja takaisin 48 kertaa. Se oli kovaa työtä, sillä ämpärit painoivat kuin synti, ja olin tehnyt mitä vain päästäkseni raahaamasta niitä.

Lopulta tuumin, että ei ole järkeä tehdä niin monta reissua tynnyrien täyttämiseksi, siihen menee liikaa aikaa. Siksi aloin kantaa kahta ämpäriä kerrallaan, raahauduin kotiin tuplapainon kanssa huolimatta tuskallisesta lisävaivasta. Se tuntui pinnaamiselta, mutta kahden ämpäriin kantaminen yhdellä kertaa kehitti minua fyysisesti. Tunsin että käsivarteni, selkäni ja jalkani tulivat joka viikko isommiksi ja vahvemmiksi. Sain ämpärien raahaamisesta voimia, ja pian minulle alkoi kehittyä aikamoiset lihakset ilman, että kävin kertaakaan saliilla nostelemassa painoja. Huomatkaa: oma laiskuuteni todellisuudessa teki minusta voimakkaamman. Isän teettämät kotityöt yhdistyneinä kävelemiseen, kiipeilyyn ja juoksemiseen auttoivat minua tulemaan entistä isommaksi ja vahvemmaksi.

Hassua kyllä, äiti ei koskaan pakottanut minua tekemään mitään mitä en halunnut, varsinkaan jos isä ei ollut lähettyvillä.

9,58

19,19

6 OLYMPIAKULTAA 8 MAAILMANMESTARUUTTA

Maailman kaikkien aikojen nopein ihminen.
Maailman tunnetuin yleisurheilija.
Usain Bolt.

Bolt juoksi itsensä jamaikalaisten sydämiin jo vuonna 2002 Kingstonissa, voittamalla 200 metriä nuorten MM-kilpailuissa. Hän oli tuolloin 15-vuotias, alle 20-vuotiaiden kilpailuissa.

Sen jälkeen Bolt on jo ehtinyt voittaa miltei kaiken mahdollisen, viimeksi kolme maailmanmestaruutta Moskovassa 2013 ja kolme olympiakultaa Lontoossa 2012. Maailmanennätyksiä on syntynyt siinä sivussa.

Usain Boltin lapsuudessa mikään ei viitannut hänen tulevaan uraansa urheilun ehdottomalla huipulla. Hän ei alkanut harjoitella systemaattisesti hyvin nuorena eikä vähän vanhempanakaan noudattanut aina sen enempää valmentajien kuin muidenkaan vanhempien ja viisaampien ohjeita tai neuvoja.

Silti hänestä tuli parempi kuin kenestäkään muusta.
Helppoa se ei ole ollut.

Tämä kirja valaisee hänen mysteeriaansa,
vie lukijan matkalle parrasvalojen taakse.

36,84

